

de bezwa-
weg zou
ord, maar

penbaring
gen Geest
od uitgaat
ar dat de
r zijn dan
dat zij in
ersoonlijk
niet er-

ge Schrift
uikt, toch
son en den
eren zulke
te taal dit
om elke
dodelijke
dan door
e spreken
dodelijke

ge worste-
gekomen.
eft daarbij
se dezer
belijdenis
in het ge-
at van een
vermeden.
n voor de
niste niet
n Apostel
dele ken-
dechts een
mysterie.

schot in.
te hofstad
e scheids-
volging.
gemeente-
eraad uit-
uarde zich
de saam-
der over-
brek aan
door de
elijk leven

een stap
ken stelde
maand de
net elkaar

Maar wij
den nacht
zijn wij

ar niet in
naar dien
n, zij het
en poging
e komen.
tus over-
aad zijn,
om met

esschool
ava, deed
scante be-

liciteerde
in. Naar
lijke on-
gerucht
school te

zelve zes
erkszaam
is onjuist

lichtingen
zou het
e Protes-
Nederl-
ederland,

Utrecht,

lengs in
formeer-
lger ge-
de oude
ren heen
n, of De
clauw te

Vorkum.
e kerk te
met de
daarbij
dat de
capplau-
voeren
rood
ansel af

spreekt
chen de
richt hij

ie in de
re, Wat
al, of wat
ovigje?

op poli-
met twee
twijfelen
erkt ons

in de meening, dat er veel meer socialistische
sympathieën zijn, dan men in 't openbaar weet.
Och! dan men zich door Gods Woord beter liet
onderlichten.

Zoo veegt men zijn eigen paadje schoon.
Zelf steekt men als ambtsdrager in Chris-
tus kerk geen vinger uit, om de socialisti-
sche predikers, die door hun prediking in de
kerk duizenden van het Evangelie afrek-
ken, uit hun ambt te ontzetten.

Maar wanneer in een achteraf dorpje in
Zuid-Holland een paar baardeloze knapen
heeten grappigheidsdier hebben bij een
politiek debat, dan roept men we en ach
over die booze Gereformeerden, die in de
kerk zoo eng en in de politiek zoo
ruim zijn.

Alsof de Gereformeerde kerken of de anti-
revolutionaire partij aansprakelijk konden
worden gesteld voor wat een paar jongelien-
den misdoen.

Intusschen bleek zelfs heel dit gerucht niets
dan vuige laster te zijn.

De Gereformeerde jongelingen te De Lier
hebben zelf terstond geprotesteerd tegen die
valsche aanklacht.

Niet door hen, maar door enkele socia-
listen in het hofstede was het applaus
ingezet.

Getuigt het niet van jammerlijk gebrek
aan argumenten, wanneer men met zulke
praafjes, waarvan geen woord waar is, zijn
tegenstander een hak gaat zetten?

Lit de Pers.

De Feringa heeft in het Gereformeerde Volks-
blad een jacht ondernomen op „kleine vossen“,
die de driften van onzen kerkelijken wijngaard
verwoesten.

Het beeld van het eerste „voetje“ partij-
formatie geheeten, wordt aldus u geteekend:

De eerste vossensoort is die van Kerkelijke par-
tijvorming. Ik heb mij laten verhalen, dat zij reeds
in de dagen van Knoch, Dathan en Abiram ge-
men te, en dat Aaron en Mirjam er een zagen zon-
der hem te vangen. Anderen meenen, dat er nog
ouder sporen van te vinden zijn. En uit later tijden
is er in elk geval menig blijk van. Een onderaf-
deeling in de dagen der Kerkheren heeft, men ik,
„Sibboleth“ geheeten. In later tijd heeft een een-
bende Romeinse kerklieden den Apostel Paulus
midten tusschen vechtende vossen van deze soort
weggerukt. Ze zijn gevaarlijk dat verkeer ik u!
En geheel de geschiedenis getuigt er van. De beste
beschrijving ervan heeft Paulus (die zo zoo van
nabij kende) gegeven, nadat hij ze te Corinthe be-
studeerd had, waar zij voor die dagen bijzonder tal-
rijk geweest zijn. Zij hebben zich vandaaruit
over alle werelddelen verspreid. In Amerika doen
zij veel kwaad in de Schiedland en andere landen,
trouwen ook. En in ons eigen land schijnen zij een
blijvend gunstigen bodem te vinden.

Kerkelijke partijvorming maakt groote verwoes-
tingen in de Kerken, wanneer zij openlijk optreedt.
Veel erger nog wanneer zij den schijn aanneemt
(gelijk soms in Corinthe en in Nederland) van bo-
ven de partijen te staan. Verborgenen klippen zijn de
gevaarlijkste. Een vos verliest wel zijn haren; maar
niet zijn streken.

Trouw is in Corinthe die gedeeldheid in drie
partijen. Maar erger nog werd het toen er onder
verdragsaankomsten nog een vierde vos bijkwam!
„Ik ben van Paulus“, zegt de een.

„Ik ben van Apollus“, roept een ander.
„Ik ben van Kephas“, schreeuwde er een derde
tegen in.

„Is het niet meer dan gevecht?“
Toch verscheen nu nog een vierde, alsof er te
weinig partijen waren. En haar leue hist al de
anderen tot de felste woede aan: „En ik ben van
Christus.“

„En ik van Christus...!“ Reeds dat voegwoord
verraadde Uw boosheid, lievig verzoeningsmens!
Hier moest verminderd worden, maar het woord
„en“ is een vermeerderingswoord. Zoo komt er nog
meer scheiding in plaats van vereniging!

En daarbij: Welk een hoopmoed? Wat beelde
Gij U toch in? „En ik dan van Christus?“ zijn wij
dat dan niet? Weet allen Gij, wat de Schrift zegt?
Leef alleen Gij in gemeenschap met den Christus?
Is het wel U, ons recht en vrijheid, om waarheid
en vrede, te doen?

„En ik dan van Christus...!“
Bijster nederig! Wij allen zijn dus minder goed
dan Gij! In tegenstelling met ons zij Gij dus des
Heilands discipel? Besef Gij niet, dat er zoo min
van verzoening komt? Wij geven U dat intussen
niet toe? Wij kunnen dat niet; want zulk een ver-
klaring zou ons eigen doodvonnis zijn. Wij willen
niet; want Gij zijt waarlijk niet beter dan wij! En
het behoeft ook niet, want Jesaja veroordeelt de
nen, die zich afscheiden en zich beter achten dan
de anderen. En niemand heeft minder van „dat
gevoelen hetwelk in Christus was“ dan wie zich
zoo boven allen Christelijk noemt in 't pharisaeische
zelfverheffing.

En eenheids partij, een partij van ineenstemming.
Is trouwen zoo onmogelijk, dat het reeds tanken
die ongemakken zou wezen. Want het woord waaraan
ons woord „partij“ ontleend is, het Latijnsche „pars“,
betekent „deel“. Het spreekte dus van gedeeldheid.
Het vereenigt niet, maar splitst. En het kan het ge-
heel niet omvatten, zonder op te houden deel te
zijn. Een zelfstandig gegroepeerd gedeelte, dat de
eenheid van het geheel voor zich opschiet, zou
dus een verdeling te meer bewerkten en dus de
versplijting verergeren. Tenzij het liever de arme-
lijke figuur begerende van een middenpartij. Een
groep leden van het ware midden. Van geven en
nemen. Ploeters en gelijkbreijers. Zelfverloochening
verwaring met zelfuitwissing. Levend als bij
improvisatie en zonder koersbepalend uitgangspunt.
Liever zwevend, dan terrein afsnijdend. Onderzoek
vredend, omdat mogelijk gedachtenverwijfing van
ken van doen opleveren. In het minst niet begre-
rend voor de eere des Heeren op te komen.

Niet verstaande, dat juist de liefde eischt, het
„Houdt vrede met alle menschen“ te beperken door
een „Indien het mogelijk is“ en liever tot levens
leus nemend. Wat Bilderdyk eens spottend zong:
„Wees alles steeds met ieder eens! Verlijk geest,
niet recht wetend, wat ze denken moeten van een
Jezus, die de lieden den tempel uitgelezen en hun
geledafeljes omwerpen kon.“

Lieden als Samuel Pickwick met geestdrift afge-
randseld door de strijdende dagbladschrijvers, die
hij beide te vriend houden en tot vrienden maken
wil, of als de man, die na aan twee twistende lie-
den elk afzonderlijk gelijk gegeven te hebben en
andere kon dan hun ook gezamenlijk gelijk geven.
toen zij beweerden dat hij op deze wijze ongerijmt
werd. Tot verzoening en eenheid komt het op deze
wijze natuurlijk nimmer.

Waar weldien en leugenprediking binnendringen.
behooren zoodanige partij-formatie. Daar is die er
zelfs reker nuttig. Leugen en waarheid zijn daar
samen in reker bedriegelijke nabootsing van een-
heid. Daar werkt partij-formatie (de wolven weg-
drijvende wachthond van deze naam, wel te ver-
staan) gelijk een verwarving, die het levende reed
door uitdrijving van het doode; waardoor het groeien
van wat levend één is, weer mogelijk wordt.

Maar waar de Kerken de prediking der waarheid
hebben, en naar het woord des Heeren innerlijk
en onderling geordend zijn, is partijvorming een
misdaad. Want door eigenwillige groepering in
de plaats te stellen der van God gegeven organische
uitgroeiing overtreedt men het Tweede Gebod.

In kerkelijke verval werct zich dit. Want de
Kerk is niet een machine, maar een organisme.

Niet een optelsom, maar een eenheid. Doodshee-
den kan men soort bij soort groeperen, maar het
schijnt minder aanbevelenswaardig levende men-
schen aldus te rangschikken, dat alle hoofden op
een stapel liggen, alle armen op een tweede, alle
benen in een derde vertrek en alle rompen in een
vierde. Sommigen wagen de stoute gissing, dat al-
dus gerangschikte menschen hebben opgehouden
te leven.

Desgelijks is het zeer ordelijk, planken op een
houtveiling bijeen te voegen in partijen. Maar wie
in zijn boomgaard de wortels, de takken, en de
stammen in partij-formatie zou vereenigen, zou im-
mers zijn boomgaard kwijt zijn.

In beide gevallen zou de eigenwillige partijfor-
matie den dood hebben gebracht.

Natuurlijk bestaat sekere drang tot partij-formatie
bij alle mannen van beginsel. Want aan beginsel
is een begin; en een begin is iets onvoltooid. Het
was, pers, breekt baan. Het ontmoet tegenstand.
Daardoor komt het gevaar van engbarigheid en
overdrijving. Het wortelt in den grond van ons
hart; maar roept zoo allicht bij ons hartstochten
wakker. Daarom werkt in het prijs stellen op de
ginselen sekere centrifugale kracht, waardoor inder-
daad soms uiteengaan kan dreigen. En wel ware
beginsel-eenheid hier een geneesmiddel erger dan
de kwaal, doch naar minder bedenkelijk genees-
middel moet ernstig worden uitgelezen.

Tot de betere medicijnen behooren zelfbedwang
en ruimbeld van blik, scherpte van oordeel, en
veelzijdigheid van ondervinding. Maar het voor-
name middel is toch nog een ander. De middel-
punt vliedende kracht wordt van schadelijk tot ge-
gegend gemaakt door de aantrekkingskracht: „Dat
al Uwe dingen in de liefde geschieden“, zegt de
Schrift.

De liefde. Zij handelt niet ongeschiktelijk. Zij
is niet opgeblazen. Zij is noch argwaanend noch
kwalijknemend. Zij zoekt zichzelf niet.

Wél offert zij nimmer beginselen aan personen
op. Maar het uiterste beproeft zij om de personen
voor de beginselen te winnen. En allen indien on-
danks allen arbeid de onmogelijkheid hiervan moet
erkend worden; terwijl nochtans deze beginselen
door de Heilige Schrift worden geëischt, en uitstel
niet langer mag worden geduld, — alleen dan laat
zij desmoeds de onwillige personen los. Dan echter
is het niet Kerkelijke partijvorming, maar Kerk-
elijke uitzuivering.

Zet dan de jachtvrouwen aan den mond, en roept
alle goedgezinden bijeen (ook al waren ze niet steeds
in ieder opzicht gelijkzinnig) om ter voorzigtich te
gaan. En let scherp op de sluwe soort van Kerk-
elijke partij-formatie.

Zij wil de eenheid in belijdenis opteuten. De een-
heid van beginsel loskrabben. De eenheid in Kerken
ordenen aanranden. De eenheid van het lichaam
van Christus verscheuren.

Maar de Schrift zegt, dat het één Heer, één Ge-
loof, één Doop, is. Wordt dan al wat tot partij-
vorming kon voeren getoetst aan den Bijbel en de
daaruit gevloeide Belijdenisschriften! Worden inde-
niet moet, alle verschil en geschil op den rechten
tijd en op de rechte wijze behandeld! Maar laten
de levende leden der levende Kerk (niet in te de-
len als de doode stukken van een partikelvoel-
schap) verze houden van Kerkelijke Partijvorming
en van al wat daartoe voert!

Deze schets pakt; ze stelt de zonde van partij-
vorming in de kerk in helder licht en ze geeft
er het medicijn bij.
Het levend organisme van Christus Kerk
duld geen partijkucht of scheurkrakten.
Het is één Heer, één Gelooft en één Doop.

Officiële Berichten.

De heer A. Scheele, beroepen predikant te
Veere, deed voor de Classis Middelburg pen-
tent examen, en werd met alle stemmen tot den
Dienst des Woords en der Sacramenten
toegelaten.

Namens de Classis,
H. P. INGENHOUT, Scriba.

L. S.

De classis Arnhem van Gereformeerde Ker-
ken, vergaderd te Arnhem, den 28en October
1903, droeg het moderamen op, in verbinding
met den deputaat ter behartiging van de belangen
der Hollanders in de Rijn-provincie, alle Kerken
in het Vaderland er op te wijzen, dat zij tegen
over de landgenooten en broeders in Rijn-
Pruissen een verplichting hebben, omdat uit
alle deelen onzes lands aldaar uitgewekenen
zijn, die er door arbeid hun brood zoeken.

De classis is van oordeel, dat deze arbeid
meer bekendheid moet verkrijgen, en de nood-
zakelijkheid dient gevoeld, om door vaste jaar-
lijksche contributie dit werk in stand te houden.

Ook werd besloten aan particulieren te ver-
zoeken, eveneens jaarlijksche bijdragen te willen
toezeggen, of ten gaven in een te geven.

Enige mededeelingen volgen hier:
In Rijn-Pruissen zijn op dit oogenblik onge-
veer 60.000 Nederlanders, om grootendeels door
fabrieksarbeid aldaar hun bestaan te vinden.

Reeds vóór 1895 werd door particulier initia-
tief in eenige behoeften voorzien.
Maar in Ap. II 1895 trok de classis Arnhem
zich het lot dier verstoring aan.

De broeders in Rijn-Pruissen, met de taal
de zeden en gewoonten van 't land hunner
vreemdelingschap onbekent, waren buitendien
gehecht en gewoon aan een andere belijdenis
liturgie en kerken-ordening in 't Vaderland dan
in Duitsland gebruikt worden, en stonden er
op, dat zij tot een Nederlandse Gereformeerde
gemeente zouden worden georganiseerd.

Hiertoe werden zij bijgestaan en op allerlei
wijze door een zeer gewenschten nitlag be-
vredigd.

De Nederlandse Gereformeerde Kerk werd
in 1897 reeds te Duisburg c.a. geïnstitueerd;
en ook te Ruhrort c.a. had dit kort daarna
plaats.

Het Presbyterium der Evangelischen Gemeinde
te Duisburg staat des Zondags voormiddags
het Gemeindehuus aan Stapelthor af, en des
avonds de Johanniskekerie; en het Presbyterium
te Ruhrort de kapel in het Schifferheim,
Mühlstrasse.

Te Homburg bij Ratingen was reeds vroeger
eene gemeente gesticht, en te Essen wordt
geregeld gepredikt in een lokaal behoorende
bij de Kreuzkirche.

Deze beide laatste plaatsen heeft de classis
Zutphen van de classis Arnhem overgenomen.
Ook op andere plaatsen is een beginsel.
Het geheele arbeidsveld overziende is het
overtuigend gebleken, dat Duisburg 't midden
punt dient te zijn, van waar uit het werk moet
geregeld en volbracht.

Maar als de Kerk van Duisburg — die met
grootte erkentelijkheid dezen arbeid waardeert —
al 't mogelijk doet, kan, met de hulp der
classis Arnhem, plus de 25 van de provincie
Gelderland, Duisburg nog niet overgaan om een
eigen dienaar des Woords te beroepen.

Het verlot der Generale Synode, om zich
tot de Algemeene Kerk voor hulpbehoevende
Kerken om hulp te wenden, geeft geen uitred-
ding, dat de aanvragen bij die Kerk de in-
komsten overtreffen.

Er moet dus op andere wijze in deze be-
hoeften voorzien.
De allererste behoefte is voor Duisburg een
eigen dienaar des Woords te verkrijgen.

Nu zijn de inkomsten aan contributien en

collecten in Duisburg jaarlijks even 1200 Mark,
(fl. 750).

Maar de uitgaven zijn grooter dan men zich
denkt, daar de levensstandaard er hooger is
dan in ons Vaderland.

Beneden de 4000 Mark (fl. 2400) kan geen
dienaar des Woords beroepen worden, en dan
is zijn tractement nog uiterst schraal, daar
hiervan een woning moet worden gehuurd en de
huurprijs hoog is.

Dan heeft de Kerk buitendien nog uitgaven
te doen, die hier niet onder begrepen zijn.

Bij een geregeld- beherelding is er alle hoop,
dat de gemeente niet alleen spoedig zich uit-
breidt, maar ook het best verlevendigd wordt,
dat men zelf doen moet wat mogelijk is.

De grond voor deze hope is, dat toen er door
oefenaar gewerkt werd, vooruitgang metterdaad
is gebleken.

Weer een oefenaar aan te stellen is niet ge-
wenscht, en van wege de vele moeilijkheden
die zich bij dezen eigenaardigen arbeid voor
doen, en vanwege de verhouding tot de Duitse
Kerk.

Te Ruhrort werkt een oefenaar.

Te Essen wil men Duisburg helpen, roofra-
t een predikant heeft, die eenige diensten
aldaar vervult.

Ook andere plaatsen roepen om hulp.
Ziedaar eenige mededeelingen om de nood-
zakelijkheid van een krachtige en snelle hulp
aan te tonen.

Elke Kerk verbindt zich tot een jaarlijkse
contributie.

De groote en sterke Kerken mogen beden-
ken, dat er ook Kerken zijn, die zwak om te
dit verzoek te kunnen voldoen.

Maar ook zoovele particulieren kunnen vaste
bijdragen schenken.

Mischien zijn er wel eenigen, die een paar
honderd gulden per jaar willen toezeggen.

Alle gelden die inkomsten, zullen uitsluitend be-
steld worden voor het predikantschap te Duis-
burg.

H. M. de Koningin meldde met groote be-
langstelling van dit werk kennis genomen te
hebben.

H. M. de Koningin-Moeder (als Regentesse
des Koninkrijks) heeft dezen arbeid reeds een
financieel gesteund, na door Haren consul in
lichtingen ingewonnen te hebben.

Ook Hunne Exc. de Minister van Binnen-
en Buitenlandsche Zaken en Z. Exc. de Hol-
landsche Gerant te Berlijn zonden een schrijven,
meldende Hunne groote belangstelling in dit
werk.

Daarom, Kerken, particulieren, die iets voelt
voor dezen arbeid, helpt, helpt snel, opdat er
spoedig aan de overzijde der grenzen een
schoone toekomst gloort.

De Heere bindt u dit verzoek op het harte.
De ondergetekenden verklaren zich bereid
Uw antwoord in ontvangst te nemen en de
gelden in de Geldersche Kerkhede te verant-
woorden.

Het moderamen der classis Arnhem
van 28 Oct. 1903.

C. L. F. VAN SCHUYLEN, Praeses.
G. VRIJHOEF, Scriba.
A. VAN DER SLUIS, Atticus.

Wageningen,
Arnhem,
Rienkum,
Deputaat der classis Arnhem ter behar-
tiging van de belangen der Hollanders in de
Rijn-provincie, kan niet anders dan deze bede
met bijzonderen ernst ondersteunen.

C. L. F. VAN SCHUYLEN.

Wageningen, Januari 1904.

Buitenland.

Duitsland. Een onopgelost conflict.
Hoe meer wij over de verhandelingen van
de jongste vijfde Pruisische algemeene Synode
der Evangelische landkerk lezen, hoe meer wij
tot de overtuiging komen, dat er weinigen in
Duitsland gevonden worden, die het begripen,
dat de beoefening der wetenschap, wil zij de
kerk dienen, moet geschieden van uit het
standpunt waarop de kerk des Heeren geplaatst
is. Het is alsof men niet weet, dat er een
ander standpunt is, dan datgene wat het gros
der hoogleraren inneemt, dat tot uitgangspunt
het menschelek denken heeft.

Tot het midden der 18de eeuw ontving de
beoefening der Godgeleerdheid haar beginsel
van de kerk; vandaar dat men spreken kon
van eenen Roomsche, Gereformeerde en Lutherse
Godgeleerdheid. Doch daarna heeft de Theologie
zich niet meer laten beheerschen door het leven
der kerk. Zij wilde zich daarvan vrij maken,
en het gevolg was, dat men zich in de armen
wierp van de wijsbegeerte. Daarom is het niet
te verwonderen, dat de beoefening der Theologie
den ontwikkelingsgang der wijsbegeerte volgde.
Wij Gereformeerden in Nederland hebben vooral
door den arbeid van Dr. A. Kuiper geleerd,
dat de Theologische wetenschap gebonden is
aan haar voorwerp, gelijk zich dit in haar eigen
levensking, dat is in de kerk, vertoont. Daar-
door is uitgesloten, dat de wetenschap ooit in
tegenpraak komen kan met hetgeen de kerk
des Heeren belijdt.

De meeste Godgeleerden dezer eeuw willen
daarvan niets weten. Zij willen vrij zijn in hun
onderzoek, en van achteren blijkt het, dat zij
niet anders zijn dan volgders der wisselende
wijsgeerte stelsels.

In de Synode van de Pruisische landkerk
werd uitvoerig gehandeld over de ongeligheid,
waarin de Evangelische kerk van leverde
gekomen is. Het gebruik dat de heeren profes-
soren van hunne vrijheid van onderzoek, ge-
lijk zij dit noemen (feitelijk is het: vrijheid om
in de beoefening der wetenschap een standpunt in
te nemen, dat lijfrecht tegenover dat van de
kerk des Heeren staat) maken, is van dien
aard, dat zich kandidaten tot den Heiligen
dienst aanbieden, die aan de Universiteit een
overtuiging kregen, welke in mindere of meerdere
mate in tegenspraak is met de belijdenis der
kerk. De kerk is genoodzaakt, hun dienst te
aanvaarden, ten deele omdat zij in hare keuze
niet vrij is, ten deele omdat zich geen andere
krachten aanbieden, ten deele ook omdat vele
leden van de belijdenis hunner kerk vervreemd
zijn. De hoogleraren denken er niet aan, zich
in hun onderwijs te laten beperken door de
gedachte, dat zij te zorgen hebben, dat dienaars
des Woords moeten gevormd worden, die de
kerk opbouwen in het geloof. En daarom is er
naar schier aller oordeel een conflict ontstaan,
dat niet uit de wereld te helpen is. De kerk
kan niet het beginsel laten varen, dat de
diensaren des Woords aan hare belijdenis
gebonden zijn; wanneer zij dit liet varen,
zou zij ophouden eenen belijdenis kerk te zijn.
De godgeleerde professoren zijn niet van zins
hunne vrijheid van beweging te laten varen,
daar zij daar, volgens hunne opvatting, zonden
ophouden, beoefenaars der wetenschap te zijn.

In de Generale Synode is dit conflict alreeds
door den gewezen hofprediker Stöcker in debat
gebracht.

De resolutie, die men daar voorstelde, hadden
ook niet tot doel, het doen opboud van het
conflict tusschen kerk en wetenschap, maar de
vermindering van de scherpte der tegenstelling.
Het conflict bestaat dus nog altijd, en het
gevaar dat daarmede voortvloeit, wordt daardoor
steeds grooter. De Pruisische Synode heeft zich
niet kunnen stellen op het standpunt, dat de
wetenschap der Godgeleerdheid moet beheerscht
worden niet door het een of ander wijsgeerig
stelsel, maar door het leven der kerk.

Onder deze omstandigheden betreuren wij
het te meer, dat de Gereformeerden in Duits-
land het denkbeeld, dat het komen moet tot
het stichten van een Universiteit op Gerefor-
meerden grondslag, dat voor vier- en twintig jaren
in de Reformierte Kirchensatzung geopperd werd,
hebben laten varen zoodat er tegenwoordig
niet meer van gerept wordt. Had men toen
doorgesien en zich niet van de wijs laten brengen,
dan zouden de Gereformeerden door een daad
hebben getoond, hoe het conflict, dat nu aan
de kerken zooveel schade doet, kan worden
opgelost. Een Universiteit op Gereformeerden
grondslag ware dan een teken voor geheel
Duitsland geworden.

N-Amerika. Ritualisme. Geen be-
schamend voorbeeld.

Niet alleen in Engeland maakt het ritualisme
in de laatste tachtig jaar gedurig vorderingen.
Ook in Amerika is het te zien, dat deze be-
weging de geesten steeds meer in beslag neemt,
natuurlijk alleen bij hen, die in de Amerikaan-
sche Episcopale kerk daardoor medegedeelt zijn.
Zoo hebben de rectoren of predikanten van
twee ritualistische kerken te Philadelphia wel
niet rechtteekens geboden, maar toch ernstig aan
bevelen, dat ze 's Vrijdags geen vleesch moesten
eten. Gelijk bekend is, doen de Roomschen dat
op bevel van den paus ook niet. Maar nu viel
verleden jaar Kerstmis en Nieuwjaar juist op
een Vrijdag. De Amerikanen zijn, even als de
Engelsen, gewoon op die dagen nog al veel
derg te eten; die het betalen kan heeft met
Kerstmis zijn kalkoen op tafel. Om hier aan
tegenwoordig te komen, hebben de rectoren der
beide genoemde kerken aan hunne gemeente-
den vergunning gegeven op die dagen vleesch
te eten.

Zoo gaat het ritualisme al verder. Het opko-
mend geslacht zal niet beter weten, dan dat het
voortschrijft in van de Episcopale kerk.
dat men op Vrijdag geen vleesch eten mag, en
dat de rectoren der kerken de bevoegdheid heb-
ben, om van de opgelegde verplichting ontheffing
te geven.

De Roomsche kerk in Noord Amerika geeft,
gelijk De Wachter het onlangs opmerkte, in
zake de opvoeding van het opkomend geslacht
een beschamend voorbeeld. Om door onderwijs
dezen bij de kerk te houden, die daartoe
behooren, stichten zij scholen voor lager, mid-
delbaar en hooger onderwijs; scholen voor jon-
geas en meisjes.

Bisschop Mc. Quard, van Rochester, wees er
onlangs op, dat meisjes naar geen andere dan
Roomsche scholen mogen gezonden worden.
Het onderwijs dat op gewone colleges in de
geschiedenis en in de wijsbegeerte gegeven
wordt, is volgens dien bisschop verderfelijk.
Rome heeft behoefte aan scholen, waar het
onderwijs uitgaat van beginselen, die zij als
kerk belijdt.

Jammer genoeg zien de Gereformeerden in
Noord Amerika dit nog niet algemeen in. Wel
wint de gedachte veld, dat met de public school
moet gebroken worden, om bijzondere scholen
op Gereformeerden grondslag te stichten; maar
een algemeene overtuiging, gelijk die in Neder-
land onder de Gereformeerden gevonden wordt,
is zij nog niet. Mocht zij het spoedig worden!

door den gewezen hofprediker Stöcker in debat
gebracht.

De resolutie, die men daar voorstelde, hadden
ook niet tot doel, het doen opboud van het
conflict tusschen kerk en wetenschap, maar de
vermindering van de scherpte der tegenstelling.

Het conflict bestaat dus nog altijd, en het
gevaar dat daarmede voortvloeit, wordt daardoor
steeds grooter. De Pruisische Synode heeft zich
niet kunnen stellen op het standpunt, dat de
wetenschap der Godgeleerdheid moet beheerscht
worden niet door het een of ander wijsgeerig
stelsel, maar door het leven der kerk.

Onder deze omstandigheden betreuren wij
het te meer, dat de Gereformeerden in Duits-
land het denkbeeld, dat het komen moet tot
het stichten van een Universiteit op Gerefor-
meerden grondslag, dat voor vier- en twintig jaren
in de Reformierte Kirchensatzung geopperd werd,
hebben laten varen zoodat er tegenwoordig
niet meer van gerept wordt. Had men toen
doorgesien en zich niet van de wijs laten brengen,
dan zouden de Gereformeerden door een daad
hebben getoond, hoe het conflict, dat nu aan
de kerken zooveel schade doet, kan worden
opgelost. Een Universiteit op Gereformeerden
grondslag ware dan een teken voor geheel
Duitsland geworden.

N-Amerika. Ritualisme. Geen be-
schamend voorbeeld.

Niet alleen in Engeland maakt het ritualisme
in de laatste tachtig jaar gedurig vorderingen.
Ook in Amerika is het te zien, dat deze be-
weging de geesten steeds meer in beslag neemt,
natuurlijk alleen bij hen, die in de Amerikaan-
sche Episcopale kerk daardoor medegedeelt zijn.
Zoo hebben de rectoren of predikanten van
twee ritualistische kerken te Philadelphia wel
niet rechtteekens geboden, maar toch ernstig aan
bevelen, dat ze 's Vrijdags geen vleesch moesten
eten. Gelijk bekend is, doen de Roomschen dat
op bevel van den paus ook niet. Maar nu viel
verleden jaar Kerstmis en Nieuwjaar juist op
een Vrijdag. De Amerikanen zijn, even als de
Engelsen, gewoon op die dagen nog al veel
derg te eten; die het betalen kan heeft met
Kerstmis zijn kalkoen op tafel. Om hier aan
tegenwoordig te komen, hebben de rectoren der
beide genoemde kerken aan hunne gemeente-
den vergunning gegeven op die dagen vleesch
te eten.

Zoo gaat het ritualisme al verder. Het opko-
mend geslacht zal niet beter weten, dan dat het
voortschrijft in van de Episcopale kerk.
dat men op Vrijdag geen vleesch eten mag, en
dat de rectoren der kerken de bevoegdheid heb-
ben, om van de opgelegde verplichting ontheffing